

Convenția Consiliului Europei privind protecția profesiei de avocat

DELEGAȚII AI MINIȘTRILOR

Documente ale Comitetului de
Miniștri

CM(2024)191 - add1final

12 martie 2025

Reuniunea nr. 1522, 11-12 martie 2025

10 aspecte de ordin juridic

10.1 Comitetul european pentru cooperare juridică (CDCJ)

Convenția Consiliului Europei privind protecția profesiei de avocat

Preambul

Statele membre ale Consiliului Europei și ceilalți semnatori ai prezentei Convenții,

Având în vedere că scopul Consiliului Europei este acela de a realiza o mai mare coeziune între membrii săi;

Având în vedere prevederile Convenției privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (ETS nr. 5, 1950) împreună cu Protocoalele sale, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului;

Având în vedere Principiile de bază privind rolul avocaților, adoptate la cel de-al optulea Congres ONU privind prevenirea criminalității și tratamentul infractorilor (Havana, Cuba, 27 august – 7 septembrie 1990);

Având în vedere Recomandarea Rec(2000)21 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind libertatea de a exercita profesia de avocat;

Având în vedere Rezoluția 44/9 privind independența și imparțialitatea sistemului judiciar, a juraților și a evaluatorilor, precum și independența avocaților, adoptată de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului la 16 iulie 2020;

Subliniind rolul fundamental pe care îl joacă avocații și asociațiile lor profesionale în apărarea statului de drept, asigurarea accesului la justiție și garantarea protecției drepturilor omului și a libertăților fundamentale;

Constatând cu profundă îngrijorare că avocații sunt din ce în ce mai des supuși atacurilor, amenințărilor, hărțuirii și intimidării pe fondul activității lor profesionale și în contextul existenței obstacolelor sau interferențelor nejustificate în exercitarea activităților lor profesionale legitime;

Condamnând toate aceste atacuri, amenințări, hărțuiri, intimidări și obstacole sau interferențe necorespunzătoare;

Având în vedere diferitele moduri în care profesia de avocat poate fi organizată în statele membre ale Consiliului Europei și în celelalte state semnatare ale prezentei Convenții;

Având în vedere necesitatea de a consolida cadrul juridic internațional pentru a asigura libertatea de a exercita profesia de avocat,

Au convenit următoarele:

Capitolul I – Obiect, aplicabilitate și definiții

Articolul 1 – Obiectul Convenției

1. Obiectul prezentei Convenții este de a întări protecția oferită profesiei de avocat și dreptului de a exercita această profesie în mod independent, nediscriminatoriu, fără obstacole sau interferențe nejustificate, precum și fără atacuri, amenințări, hărțuire sau intimidare.
2. Prin prezenta Convenție, se instituie un mecanism specific de asigurare a implementării efective a dispozițiilor sale de către părți.

Articolul 2 – Aplicabilitatea Convenției

1. Prezenta Convenție se aplică activităților profesionale desfășurate de avocați și de asociațiile profesionale ale acestora.
2. Prevederile articolelor 5-9 din prezenta Convenție se aplică, în măsura în care sunt relevante pentru situația lor specifică, avocaților care, conform titlului care le este acordat conform legislației naționale, oferă consultații, asistență sau reprezentare pentru un beneficiar și care:
 - a. sunt incluși în domeniul de aplicare al unei declarații formulate de o altă parte în temeiul articolului 20, alin. (1) din prezenta Convenție; sau
 - b. acționează în conformitate cu legislația aplicabilă respectivei părți, cu legislația UE sau cu diverse acorduri internaționale.
3. Prevederile articolelor 6 (drepturile profesionale ale avocaților), 7 (libertatea de exprimare) și 9 (măsuri de protecție), alineatul (4), din prezenta Convenție se aplică, de asemenea:
 - a. oricărei persoane căreia, prin încălcarea articolelor 5 și 8 din prezenta Convenție, i s-a refuzat, revocat sau suspendat definitivarea sau decizia de primire în profesie;
 - b. oricărei persoane pe care o instanță sau tribunal internațional sau organism înființat de o organizație internațională o declară competentă să acționeze în cadrul procedurilor desfășurate în fața acestora ca apărător sau participant la aceste proceduri.

4. Dispozițiile articolului 6 alineatul (3) literele (b) și (c) și ale articolului 9 alineatul (4) din prezenta Convenție se aplică și persoanelor angajate sau contractate de avocați pentru sprijin, în măsura în care acestea contribuie în mod direct la desfășurarea activităților profesionale ale respectivilor avocați.

5. Dispozițiile articolului 9 alineatul (4) din prezenta Convenție se aplică și persoanelor angajate sau contractate pentru a oferi sprijin asociațiilor profesionale, în măsura în care respectivul sprijin susține desfășurarea activităților profesionale ale respectivelor asociații.

Articolul 3 – Definiții

Pentru înțelesul prezentei Convenții:

- a. „avocat” înseamnă orice persoană fizică ce deține calificarea și autorizarea necesare conform legislației naționale pentru a exercita profesia de avocat;
- b. „client” înseamnă orice persoană fizică sau juridică care beneficiază de consultații, asistență sau reprezentare din partea unui avocat;
- c. „client potențial” înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce solicită, direct sau indirect, consultații, asistență sau reprezentare din partea avocatului în cauză;
- d. „asociație profesională” înseamnă un organism reprezentativ căruia îi aparțin, direct sau indirect, anumiți avocați sau toți avocații sau în care sunt înscriși aceștia și care are anumite responsabilități în ceea ce privește organizarea sau reglementarea profesiei de avocat, în temeiul legislației naționale;
- e. „activități profesionale ale avocaților” înseamnă orice activitate de pregătire sau furnizare de consultații, asistență sau reprezentare oferite un client sau potențial client în legătură cu interpretarea sau aplicarea legislației naționale, străine sau internaționale, atât la nivelul părților în care se constituie clientul sau un potențialul client, cât și în orice altă situație în care o astfel de activitate poate fi întreprinsă, inclusiv în legătură cu procedurile și lucrările din instanțe internaționale sau din cadrul unui tribunal sau al unui organism înființat de o organizație internațională;
- f. „activități profesionale ale asociațiilor profesionale” înseamnă orice activitate prevăzută la articolul 4 alineatul (2) din prezenta Convenție;
- g. „autorități publice” înseamnă:
 - i. guvernul și administrația publică de la nivel național, regional și local;
 - ii. organele legislative și autoritățile judiciare, în măsura în care acestea îndeplinesc funcții administrative în conformitate cu legislația națională;
 - iii. persoanele fizice sau juridice, în măsura în care exercită o autoritate administrativă;
- h. „prevăzut de lege” și „necesar într-o societate democratică” se interpretează în sensul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum sunt și interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Capitolul II – Dispoziții de fond

Articolul 4 – Asociațiile profesionale

1. Prin cadrul juridic și de reglementare național, părțile trebuie să asigure garantarea independenței și autonomiei asociațiilor profesionale. Orice alegere a membrilor organelor lor executive trebuie să se desfășoare în conformitate cu normele aplicabile și fără interferențe externe.
2. Părțile trebuie să se asigure că asociațiile profesionale au capacitatea de a susține următoarele:
 - a. promovarea și reprezentarea intereselor avocaților și ale profesiei de avocat;
 - b. promovarea și protejarea independenței avocaților și a rolului acestora în societate;
 - c. elaborarea unor standarde profesionale de conduită și promovarea respectării acestora, în conformitate cu prezenta convenție;
 - d. promovarea accesului la profesie și la educația și formarea continuă a avocaților;
 - e. cooperarea cu avocații, cu alte asociații profesionale și organizații internaționale, interguvernamentale sau neguvernamentale care activează în materia dreptului și practicii dreptului, inclusiv în ceea ce privește promovarea și protejarea rolului avocaților; și
 - f. promovarea bunăstării avocaților și furnizarea de asistență pentru avocați și familiile acestora, ori de câte ori este necesar.
3. Părțile trebuie să se asigure că asociațiile profesionale sunt consultate la timp și în mod efectiv cu privire la propunerile guvernului privind orice modificare a legislației, a normelor procedurale și administrative care afectează în mod direct activitățile profesionale ale avocaților și reglementarea profesiei de avocat.
4. Părțile trebuie să se asigure că nicio cerință care decurge din apartenența la o asociație profesională nu poate împiedica avocații să formeze alte asociații de promovare a intereselor și activităților profesionale proprii și să participe la activitatea acestora.

Articolul 5 – Dreptul de practică

1. Părțile trebuie să se asigure că admiterea în profesie, păstrarea dreptului de exercitare a profesiei și readmiterea în profesia de avocat sunt prevăzute de lege, acestea fiind:
 - a. bazate pe criterii obiective, relevante și transparente, aplicate printr-un proces echitabil; și
 - b. și nefăcând obiectul vreunei discriminări pe niciun motiv interzis de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.
2. Părțile trebuie să se asigure că deciziile privind admiterea în profesie, păstrarea dreptului de exercitare a profesiei și readmiterea în profesia de avocat sunt luate de o asociație profesională sau de un alt organism independent, putând fi contestate în fața unei instanțe sau tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege.

Articolul 6 – Drepturile profesionale ale avocaților

1. Părțile trebuie să se asigure că avocații au următoarele drepturi:
 - a. oferirea și furnizarea de consultații juridice, asistență și reprezentare, inclusiv în scopul apărării drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
 - b. acceptarea sau refuzul de a lucra pentru orice client persoană fizică sau juridică și posibilitatea de a înceta relația avocat-client;
 - c. acces prompt și efectiv la clienții lor și la potențialii clienți, chiar și atunci când aceștia sunt privați de libertate;
 - d. posibilitatea de a fi recunoscuți ca persoane autorizate să ofere consultații clienților, să asiste clienții sau să-i reprezinte;
 - e. acces efectiv la orice materiale relevante aflate în posesia sau sub controlul autorităților publice competente, al instanțelor și al tribunalelor, atunci când acționează în numele clienților lor, fără întârzieri și restricții nejustificate;
 - f. acces efectiv la orice instanță, tribunal sau alt organism similar în fața căruia sunt abilitați, putându-se prezenta în fața acestora și putând comunica cu acestea;
 - g. depunerea de cereri sau excepții în numele clienților lor, inclusiv privind recuzarea unui judecător, procuror sau membru al unui organism chemat să se pronunțe într-un anumit caz sau să participe la desfășurarea procedurilor;
 - h. participarea în mod efectiv la toate procedurile în care acționează în numele clienților lor;
 - i. informarea publicului cu privire la serviciile pe care le prestează.
2. Părțile trebuie să se asigure că avocații nu sunt trași la răspundere civilă sau penală pentru declarațiile orale și scrise făcute cu bună-credință și cu diligență în desfășurarea tuturor activităților în numele clienților lor.
3. Părțile trebuie să se asigure că avocații beneficiază de:
 - a. posibilitatea de a oferi clienților lor existenți sau potențiali consultații juridice în particular, atunci când se întâlnesc cu aceștia în persoană;
 - b. posibilitatea de a comunica în mod confidențial cu clienții lor existenți sau potențiali, indiferent de mijloacele și forma pe care le poate lua această comunicare;
 - c. opțiunea de a nu dezvălui, preda sau furniza dovezi cu privire la orice informații sau materiale primite, direct sau indirect, de la clienți existenți sau potențiali, precum și cu privire la orice schimburi cu aceștia și orice materiale pregătite în legătură cu aceste schimburi sau cu desfășurarea procedurilor judiciare în numele acestora.
4. Nicio restricție nu poate fi impusă asupra exercitării drepturilor stabilite la alineatele (1), (2) și (3) din prezentul articol, cu excepția celor prevăzute de lege și care sunt necesare într-o societate democratică. Astfel de restricții pot include, fără a se limita la, cerințele menite să asigure disponibilitatea consultațiilor juridice, a asistenței și a reprezentării pentru toți.
5. Părțile trebuie să se asigure că avocații nu sunt afectați de consecințe negative ca urmare a identificării cu clienții lor sau cu cauza clienților lor. Prezentul articol se aplică fără a aduce atingere libertății de exprimare protejate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de legislația internă.

Articolul 7 – Libertatea de exprimare

1. Părțile trebuie să se asigure că avocații au dreptul de a informa publicul cu privire la aspecte legate de dosarele clienților lor, numai sub rezerva restricțiilor prevăzute de lege și care decurg din responsabilitățile profesionale, din cerințele administrării justiției și din respectul pentru viața privată, și care sunt necesare într-o societate democratică.
2. Părțile asigură dreptul avocaților, atât individual, cât și colectiv, precum și dreptul asociațiilor profesionale de a promova statul de drept și respectarea acestuia, de a participa la dezbaterile publice privind fondul, interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale existente și propuse, hotărârile judecătorești, administrarea actelor de justiție și accesul la justiție, promovarea și protecția drepturilor omului, precum și dreptul de a face propuneri de reformă în aceste domenii.

Articolul 8 – Disciplina

1. Părțile trebuie să se asigure că motivele pentru luarea de măsuri disciplinare împotriva avocaților se bazează exclusiv pe norme profesionale de conduită prevăzute de lege și compatibile cu drepturile și libertățile prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. Părțile trebuie să se asigure că procedurile disciplinare împotriva avocaților sunt:
 - a. introduse în fața uneia dintre următoarele instituții:
 - i. o comisie disciplinară independentă și imparțială instituită de o asociație profesională;
 - ii. o autoritate independentă și imparțială; sau
 - iii. o instanță sau un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege;
 - b. procesate rapid;
 - c. desfășurate în conformitate cu cerința unui proces echitabil prevăzută la articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, avocații având dreptul de a fi consiliați, asistați sau reprezentați de un avocat ales; și
 - d. atacabile de către avocatul în cauză în fața unei instanțe sau a unui tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege.
3. Părțile trebuie să se asigure că orice sancțiuni disciplinare impuse avocaților respectă principiile legalității, nediscriminării și proporționalității. Orice interdicție privind dreptul de a exercita profesia se impune numai pentru încălcările cele mai grave ale standardelor profesionale.

Articolul 9 – Măsuri de protecție

1. Părțile trebuie să se asigure, sub rezerva restricțiilor prevăzute de lege și necesare într-o societate democratică în scopul prevenirii, cercetării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau pentru protejarea drepturilor altora, că avocații beneficiază de următoarele:
 - a. acces la un avocat ales, în cazul în care sunt privați de libertate;
 - b. posibilitatea de a informa fără întârziere un reprezentant al asociației lor profesionale cu privire la privarea lor de libertate, la temeiul juridic al acesteia și la locul în care sunt deținuți;

- c. posibilitatea de a avea un avocat independent sau un reprezentant al asociației lor profesionale prezent în următoarele situații:
- pe durata oricărei percheziții efectuate în cadrul unei anchete sau proceduri civile, penale sau administrative, fie asupra lor, fie asupra spațiilor, vehiculelor sau dispozitivelor utilizate de aceștia în activitatea lor profesională; sau
 - la confiscarea sau copierea documentelor, a oricăror alte date și a oricărui tip de echipament utilizat de aceștia în activitățile lor profesionale;
- cu excepția cazului în care documentele sau datele nu vor fi examinate de către persoanele care efectuează percheziția sau confiscarea;
- d. primirea de informații cu privire la drepturile lor prevăzute la literele a), b) și c) din prezentul alineat atunci când sunt privați de libertate și înainte de a fi supuși perchezițiilor sau confiscării sau copierii documentelor.
2. Părțile trebuie să se asigure că există și sunt respectate garanții adecvate atunci când se efectuează cercetări sau se iau alte măsuri în cadrul supravegherii profesiei.
3. Părțile trebuie să se asigure că asociațiile profesionale sunt în măsură, sub rezerva restricțiilor prevăzute de lege și necesare într-o societate democratică pentru prevenirea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor sau pentru protejarea drepturilor altora, să protejeze drepturile prevăzute în prezenta convenție, inclusiv prin:
- asigurarea, prin intermediul reprezentanților lor, a accesului efectiv la avocații privați de libertate, dacă avocații în cauză solicită acest lucru;
 - informarea fără întârziere cu privire la cazurile de avocați agresați sau uciși, de care autoritățile de aplicare a legii au cunoștință, atunci când există motive să se creadă că acest lucru se datorează activităților lor profesionale și dacă aceste cazuri nu au fost făcute publice în alt mod, iar avocații nu sunt în măsură să furnizeze informațiile ei înșiși;
 - posibilitatea de a participa la audierile din cadrul oricărei acțiuni introduce împotriva unor avocați, dacă există motive să se considere că respectiva situație are legătură de cauzalitate cu activitatea lor profesională.
4. Părțile
- trebuie să se asigure că avocații și asociațiile profesionale ale acestora pot să-și desfășoare activitățile profesionale și să-și exercite drepturile prevăzute la articolul 7 din prezenta Convenție fără a fi ținta vreuneia din următoarele manifestări:
 - orice formă de agresiune fizică, amenințare, hărțuire sau intimidare; sau
 - orice obstacol sau interferență necorespunzătoare;
 - trebuie să se abțină de la comportamentul specificat la litera a) din prezentul alineat; și
 - trebuie să efectueze o anchetă efectivă cu privire la manifestarea comportamentului specificat la litera (a) din prezentul alineat, în cazul în care există motive să se considere că acesta poate constitui o infracțiune penală.
5. Părțile se vor abține de la adoptarea oricăror măsuri sau de la acceptarea oricăror practici care ar submina independența și caracterul autonom al asociațiilor profesionale.

Capitolul III – Mecanismul de monitorizare

Articolul 10 – Grupul de experți privind protecția profesiei de avocat

1. Grupul de experți pentru protecția profesiei de avocat (denumit în continuare GRAVO) monitorizează punerea în aplicare a prezentei Convenții de către părți.
2. GRAVO trebuie alcătuit din minimum opt membri și maximum 12 membri. Membrii sunt aleși de Comitetul părților, constituit prin articolul 11 din prezenta Convenție, dintre candidații propuși de părți, au un mandat de patru ani, reînnoibil o singură dată, și sunt aleși dintre cetățeni ai statelor Părților.
3. Primii opt membri trebuie aleși în termen de maximum un an de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții. Pot fi aleși patru membri suplimentari după cea de-a 25-a ratificare sau aderare.
4. Membrii GRAVO sunt aleși pe baza următoarelor principii:
 - a. membrii sunt aleși pe baza unei proceduri transparente dintre persoane cu o înaltă ținută morală, cu experiență profesională demonstrată în domeniile care fac obiectul prezentei Convenții;
 - b. în GRAVO nu pot fi aleși doi membri din același stat;
 - c. membrii trebuie să reprezinte sisteme juridice diferite ale țărilor membre;
 - d. componența GRAVO trebuie să asigure un echilibru între femei și bărbați și o reprezentare geografică echilibrată;
 - e. membrii participă în nume personal și trebuie să fie independenți și imparțiali în exercitarea funcțiilor lor și să fie disponibili pentru a-și îndeplini atribuțiile în mod eficient.
5. Procedura de alegere a membrilor GRAVO este stabilită de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, în urma unor consultări cu Părțile și după obținerea consimțământului unanim al acestora, în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții.
6. GRAVO își adoptă propriul regulament de procedură.
7. Membrii GRAVO și alți membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară, astfel cum se prevede la articolul 12 din prezenta Convenție, beneficiază de privilegiile și imunitățile stabilite în anexa la prezenta Convenție.

Articolul 11 – Comitetul Părților

1. Comitetul părților este alcătuit din reprezentanții părților la prezenta Convenție, iar părțile se vor strădui să asigure un echilibru între femei și bărbați în componența sa.
2. Comitetul părților este convocat de Secretarul General al Consiliului Europei. Prima reuniune are loc în termen de maximum un an de la intrarea în vigoare a prezentei Convenții. Ulterior, Comitetul se reunește ori de câte ori se solicită de către o treime din părți, de către președintele Comitetului părților sau de către Secretarul General.
3. Comitetul Părților își adoptă propriul regulament de procedură.

Articolul 12 – Procedura

1. Procedurile de evaluare se împart în runde. GRAVO definește domeniul de aplicare și mijloacele adecvate necesare pentru desfășurarea acestei proceduri, cum ar fi chestionarele care pot servi drept bază pentru procedura de evaluare a implementării de către părți.
2. GRAVO primește informații privind punerea în aplicare a convenției de la partea în cauză. În plus, poate primi informații privind punerea în aplicare a Convenției de la ONG-uri, societatea civilă, asociații profesionale, precum și de la instituții naționale pentru protecția drepturilor omului. GRAVO ia, de asemenea, în considerare informațiile disponibile în alte instrumente și la alte organisme ale Consiliului Europei, precum și de la alte organizații regionale și internaționale, în domeniile care intră în sfera de aplicare a prezentei Convenții.
3. În cazul în care informațiile obținute sunt insuficiente și dacă nu există alte modalități fezabile de a obține informații de încredere sau în cazurile prevăzute la articolul 13 alineatul (2) din prezenta Convenție, GRAVO poate organiza vizite de țară, în cooperare cu autoritățile naționale și, dacă este necesar, acestea pot fi efectuate cu asistența experților naționali independenți. Vizitele au un caracter secundar și se limitează la domeniile în care GRAVO consideră că informațiile sunt insuficiente și la cazurile prevăzute la articolul 13 alineatul (2) din prezenta Convenție.
4. Vizitele sunt efectuate de o delegație a GRAVO. În timpul vizitelor, delegația poate fi asistată de specialiști în domeniile de interes. În timpul vizitelor, pentru delegație se asigură următoarele:
 - i. libertatea de mișcare în jurisdicția relevantă;
 - ii. posibilitatea de a lua legătura cu autoritățile statului;
 - iii. permisiunea de a se întâlni cu persoanele pe care dorește să le intervieveze în particular;
 - iv. acces la materialele relevante pentru vizita de țară respectivă.
5. GRAVO pregătește un proiect de raport care să conțină analiza sa privind punerea în aplicare a dispozițiilor pe care se bazează evaluarea, precum și sugestiile și propunerile sale privitoare la modul în care partea în cauză poate aborda problemele identificate. Proiectul de raport se transmite părții evaluate pentru a obține comentarii din partea acesteia. Comentariile respective vor fi luate în considerare de GRAVO la adoptarea raportului său.
6. Pe baza tuturor informațiilor primite și a comentariilor primite de la partea în cauză, GRAVO adoptă raportul și concluziile sale privind măsurile luate de parte în vederea punerii în aplicare a dispozițiilor prezentei Convenții. Acest raport și concluziile sunt transmise părții în cauză și Comitetului părților. Raportul și concluziile GRAVO sunt făcute publice la data adoptării lor, împreună cu eventualele observații ale Părții în cauză.
7. Fără a aduce atingere procedurii prevăzute la alineatele (1)-(6) din prezentul articol, Comitetul părților poate adopta, pe baza raportului și a concluziilor GRAVO, recomandări adresate părții în cauză, având ca obiect:
 - a. măsurile care trebuie luate pentru punerea în aplicare a concluziilor GRAVO, stabilind, dacă este necesar, o dată pentru prezentarea informațiilor privind punerea în aplicare a acestora; și
 - b. promovarea cooperării cu această parte pentru punerea în aplicare corespunzătoare a prezentei Convenții.

Articolul 13 – Procedura de urgență

1. În cazul în care GRAVO primește informații demne de încredere care indică o situație care necesită o atenție imediată pentru a preveni sau limita amploarea sau numărul încălcărilor grave ale Convenției, aceasta poate solicita părții în cauză să prezinte de urgență un raport special privind măsurile luate pentru a preveni astfel de încălcări.
2. Ținând seama de informațiile prezentate de partea în cauză, precum și de orice alte informații demne de încredere de care dispune, GRAVO poate desemna unul sau mai mulți dintre membrii săi să cerceteze și să întocmească urgent un raport către GRAVO. În cazul în care este justificat și dacă există și acordul părții în cauză, ancheta poate include o vizită pe teritoriul acesteia.
3. După examinarea constatărilor anchetei menționate la alineatul (2) din prezentul articol, GRAVO transmite aceste concluzii părții în cauză și, după caz, Comitetului părților, Comitetului de Miniștri și Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, împreună cu eventualele observații și recomandări. Raportul și concluziile GRAVO sunt publicate începând cu data adoptării lor, împreună cu observațiile părții în cauză.

Articolul 14 – Avize

GRAVO poate adopta, după caz, avize privind punerea în aplicare a prezentei Convenții.

Articolul 15 – Relația cu alte organisme

Comitetul de Miniștri și Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei sunt informate periodic cu privire la punerea în aplicare a prezentei Convenții.

Capitolul IV – Relația cu alte documente oficiale internaționale

Articolul 16 – Relația cu alte documente oficiale internaționale

1. Prezenta Convenție nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor care decurg din alte instrumente internaționale la care părțile la prezenta Convenție sunt sau vor deveni părți și care conțin dispoziții privind aspecte reglementate de prezenta Convenție și care asigură o protecție mai mare a dreptului avocaților de a-și exercita liber profesia.
2. Părțile la prezenta convenție pot încheia între ele acorduri bilaterale sau multilaterale cu privire la aspectele reglementate de prezenta Convenție, în scopul de a completa sau de a consolida dispozițiile acesteia sau de a facilita aplicarea principiilor enunțate în aceasta.

Capitolul V – Dispoziții finale

Articolul 17 – Semnarea și intrarea în vigoare

1. Prezenta Convenție poate fi semnată de statele membre ale Consiliului Europei, de state nemembre care au participat la elaborarea sa și de către statele membre ale Uniunii Europene.
2. Prezenta Convenție este supusă ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare se depun la Secretarul General al Consiliului Europei.
3. Prezenta Convenție intră în vigoare în prima zi a lunii următoare expirării unei perioade de trei luni de la data la care opt semnatori, dintre care cel puțin șase state membre ale Consiliului Europei, și-au exprimat consimțământul de a-și asuma obligații prin Convenție, în conformitate cu dispozițiile alineatului precedent.
4. Pentru orice semnatar care își exprimă ulterior consimțământul de a fi obligat în baza Convenției, aceasta intră în vigoare în prima zi a lunii următoare expirării unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului de ratificare, acceptare sau aprobare.

Articolul 18 – Aderarea la Convenție

1. După intrarea în vigoare a prezentei Convenții, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei poate, după consultarea părților la prezenta Convenție și după obținerea consimțământului unanim al acestora, să invite orice stat nemembru al Consiliului Europei, care nu a participat la elaborarea Convenției, să adere la prezenta Convenție printr-o decizie luată cu majoritatea prevăzută la articolul 20 alin. d din Statutul Consiliului Europei și prin votul unanim al reprezentanților Statelor Contractante care au dreptul să facă parte din Comitetul de Miniștri.
2. Cu privire la orice stat aderent, Convenția intră în vigoare în prima zi a lunii următoare expirării unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului de aderare la Secretarul General al Consiliului Europei.
3. Orice Parte care nu este membră a Consiliului Europei poate contribui la finanțarea activităților GRAVO și ale Comitetului părților, în conformitate cu modalitățile stabilite de Comitetul de Miniștri.

Articolul 19 – Aplicabilitate teritorială

1. Orice stat sau Uniunea Europeană poate, la momentul semnării sau la depunerea instrumentului propriu de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, să specifice teritoriul sau teritoriile în care se aplică prezenta Convenție.
2. Orice Parte poate, la o dată ulterioară, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să extindă aplicarea prezentei Convenții la orice alt teritoriu specificat în declarație și pentru ale cărui relații internaționale este responsabilă sau în numele căruia este autorizată să-și asume angajamente. În ceea ce privește acest teritoriu, Convenția intră în vigoare în prima zi a lunii următoare expirării unei perioade de trei luni de la data primirii declarației respective de către Secretarul General.
3. Orice declarație făcută în temeiul celor două alineate precedente poate fi retrasă, în ceea ce privește orice teritoriu specificat în această declarație, printr-o notificare adresată Secretarului General

al Consiliului Europei. Retragera intră în vigoare în prima zi a lunii următoare datei de expirare a unei perioade de trei luni de la data primirii notificării respective de către Secretarul General.

Articolul 20 – Declarații

1. Fiecare parte la prezenta Convenție indică, la momentul semnării sau la depunerea instrumentului propriu de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, titlurile profesionale încadrate în domeniul de aplicare al prezentei Convenții în sensul articolului 3 litera (a). Această declarație poate fi modificată ulterior, în același mod. Această declarație și orice modificare a acesteia nu vor aduce atingere scopului prezentei Convenții și protecției oferite de aceasta.

2. Fiecare parte la prezenta Convenție poate, la momentul semnării sau la depunerea instrumentului propriu de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, prin intermediul unei declarații adresate Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că definiția „autorităților publice” include unul sau mai multe dintre următoarele organisme:

- i.* organele legislative, pentru celelalte activități ale acestora;
- ii.* autoritățile judiciare, pentru celelalte activități ale acestora;
- iii.* persoanele fizice sau juridice, în măsura în care acestea îndeplinesc funcții publice sau lucrează cu fonduri publice, în conformitate cu legislația națională.

Această declarație poate fi modificată ulterior, în același mod.

Articolul 21 – Rezervarea unor drepturi

1. Orice stat sau Uniunea Europeană poate, la momentul semnării sau la depunerea instrumentului propriu de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să declare că își rezervă dreptul de a nu aplica sau de a aplica numai în anumite cazuri sau condiții dispozițiile prevăzute la articolul cu privire la articolul 2 alineatul (3) litera (b) din prezenta Convenție. Nu se pot formula alte rezerve cu privire la dispozițiile prezentei Convenții.

2. Orice Parte își poate retrage total sau parțial o rezervă prin intermediul unei declarații adresate Secretarului General al Consiliului Europei. Această declarație intră în vigoare la data primirii de către Secretarul General.

Articolul 22 – Modificări ale Convenției

1. Orice propunere de modificare a prezentei Convenții prezentată de una dintre Părți va fi comunicată Secretarului General al Consiliului Europei și transmisă de acesta statelor membre ale Consiliului Europei, statelor nemembre care au participat la elaborarea sa, oricărui stat semnatar, oricărui stat parte, Uniunii Europene și oricărui stat invitat să adere la prezenta Convenție în conformitate cu dispozițiile articolului 18 alineatul (1).

2. Orice modificare propusă de una dintre Părți va fi comunicată Comitetului părților, care va prezenta Comitetului de miniștri avizul său cu privire la modificarea propusă.

3. Comitetul de Miniștri examinează amendamentul propus și avizul prezentat de Comitetul Părților și poate, după consultarea statelor nemembre Părți la prezenta Convenție, să adopte acest amendament.
4. Textul oricărei modificări adoptate de Comitetul de Miniștri în conformitate cu alineatul (3) din prezentul articol se transmite Părților spre acceptare.
5. Orice modificare adoptată în conformitate cu alineatul (3) din prezentul articol intră în vigoare în prima zi a lunii care urmează datei de expirare a unei perioade de o lună de la data la care toate părțile au informat Secretarul General că l-au acceptat.

Articolul 23 – Denunțarea

1. Orice parte poate denunța în orice moment prezenta Convenție printr-o notificare adresată Secretarului General al Consiliului Europei
2. Denunțarea intră în vigoare în prima zi a lunii următoare datei de expirare a unei perioade de trei luni de la data primirii notificării de către Secretarul General.

Articolul 24 – Notificări

Secretarul General al Consiliului Europei notifică statele membre ale Consiliului Europei, statele nemembre care au participat la elaborarea Convenției, orice stat semnatar, orice stat parte, Uniunea Europeană și orice stat invitat să adere la prezenta Convenție în conformitate cu dispozițiile articolului 18 cu privire la următoarele:

- a.* orice semnătură;
- b.* depunerea oricărui instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare;
- c.* orice dată de intrare în vigoare a prezentei Convenții în conformitate cu articolele 17 și 18;
- d.* orice amendament adoptat în conformitate cu articolul 22 și data la care un astfel de amendament intră în vigoare;
- e.* orice declarație făcută în temeiul articolului 20;
- f.* orice rezervă și retragere a rezervei făcute în conformitate cu articolul 21;
- g.* orice denunțare făcută în conformitate cu dispozițiile articolului 23;
- h.* orice alt act, notificare sau comunicare referitoare la prezenta Convenție.

Anexă – Privilegii și imunități (articolul 10)

1. Prezenta Anexă se aplică membrilor GRAVO menționați la articolul 10 din prezenta Convenție, precum și altor membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară. Pentru înțelesul prezentei Anexe, expresia „alți membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară” include experții naționali independenți și specialiștii menționați la articolul 12 alineatele (3) și (4) din prezenta Convenție, membrii personalului Consiliului Europei și interpreții angajați de Consiliul Europei care însoțesc GRAVO în timpul vizitelor sale de țară.
2. Membrii GRAVO și ceilalți membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară beneficiază, în exercitarea funcțiilor lor legate de pregătirea și desfășurarea vizitelor de țară, precum și de urmărirea acestora și de deplasările legate de aceste funcții, de următoarele privilegii și imunități:
 - a. imunitate față de arestarea sau reținerea personală și față de confiscarea bagajelor personale, precum și imunitate față de orice procedură judiciară cu privire la declarațiile verbale sau scrise și la toate actele efectuate de aceștia în calitate lor oficială;
 - b. scutirea de orice restricții privind libertatea de circulație la ieșirea din și întoarcerea în țara de reședință, precum și la intrarea și ieșirea din țara în care își exercită funcțiile, și de înregistrarea ca străini în țara pe care o vizitează sau prin care tranzitează în exercitarea funcțiilor lor.
3. În cursul călătoriilor efectuate în exercitarea funcțiilor lor, membrii GRAVO și ceilalți membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară beneficiază, în materie de control vamal și valutar, de aceleași facilități ca reprezentanții guvernelor străine aflați în misiune oficială temporară.
4. Nu pot fi atacate documentele referitoare la evaluarea punerii în aplicare a prezentei Convenții, realizată de membrii GRAVO și de alți membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară. Nu se aplică niciun fel de restricții sau cenzură corespondenței oficiale a GRAVO sau comunicărilor oficiale ale membrilor GRAVO și ale altor membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară.
5. Pentru a asigura membrilor GRAVO și celorlalți membri ai delegațiilor care efectuează vizite de țară libertatea de exprimare deplină și independența deplină în îndeplinirea atribuțiilor lor, va continua să fie acordată imunitatea de jurisdicție în ceea ce privește afirmațiile rostite sau scrise și toate actele săvârșite de aceștia în îndeplinirea atribuțiilor lor, chiar dacă persoanele în cauză nu mai sunt angajate în îndeplinirea acestor atribuții.
6. Privilegiile și imunitățile sunt acordate persoanelor menționate la alineatul (1) din prezenta Anexă pentru a proteja exercitarea independentă a funcțiilor lor în interesul GRAVO și nu în interesul personal al acestora. Imunitatea persoanelor menționate la alineatul (1) din prezenta Anexă se ridică de către Secretarul General al Consiliului Europei în orice caz în care, în opinia sa, imunitatea ar împiedica cursul justiției și în care se poate renunța la aceasta fără a aduce atingere intereselor GRAVO.